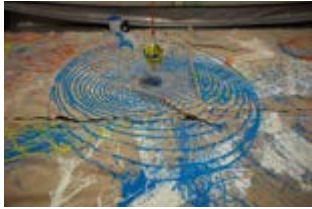

PARTS PROJECT

Jeroen Doorenweerd | Gutai

07

Jeroen Doorenweerd
SpongeBobsession, 2013

Shiraga Kazuo
Challenging Mud, 1955

JEROEN DOORENWEERD MEETS GUTAI

Inleiding

'Gutai art does not change the material but brings it to life.' Yoshihara Jirō, 1956

Een kunstenaar die met zijn voet schildert met dikke olieverf, een kunstenaar die zich door de modder baant of een kunstenaar die flessen gevuld met verf op een doek kapot gooit: de Japanse avant-garde groep Gutai (1954-1972) maakte onder andere naam met schilderijen waarin schilderen en actie hand in hand gaan, 'painting action, not action painting'. Haar radicale ideeën en werken zijn de vroegste voorlopers van happenings, performance en conceptuele kunst.

De Nederlandse kunstenaar Jeroen Doorenweerd (1962) voelt zich verwant met de Japanse groep die duizenden kilometers en decennia van hem verwijderd is. *Jeroen Doorenweerd meets Gutai* verbindt de twee werelden met elkaar en toont videoregistraties van werken van onder andere Shimamoto Shōzō, Shiraga Kazuo en Tanaka Atsuko samen met Doorenweerd's meest recente serie schilderijen *Ultramarine* en *Pinkorange*.

Introduction

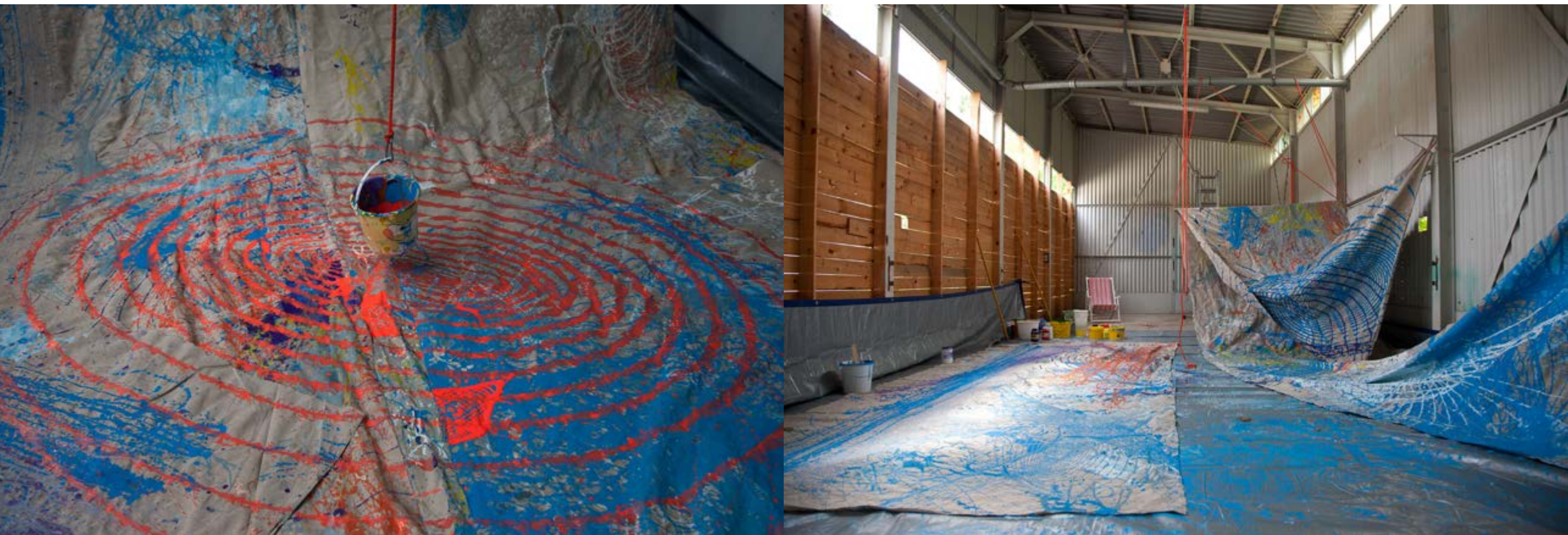
"Gutai art does not change the material but brings it to life." Yoshihara Jirō, 1956

They painted with their feet using thick oils, writhed in mud, smashed bottles of paint onto the canvas. The members of the Japanese avant-garde group Gutai (1954–1972) were famous for making paintings in which the artist's action was an inextricable part of the work. "Painting action, not action painting," they called it. Gutai's radical ideas and works were early forerunners of happenings, performance and conceptual art.

The Dutch artist Jeroen Doorenweerd (b. 1962) feels a kinship with the Japanese group, despite the decades and thousands of kilometres between them. *Jeroen Doorenweerd meets Gutai* brings together two worlds, displaying video footage of works by Gutai artists including Shimamoto Shōzō, Shiraga Kazuo and Tanaka Atsuko alongside Doorenweerd's latest series of paintings, *Ultramarine* and *Pinkorange*.

SpongeBob SquarePants bungelt heen en weer aan een touw. Langzaam van links naar rechts bewegend kijken zijn ogen bijna hypnotiserend de toeschouwer aan. Uit zijn hoofd druipt een sliert verf. We kijken niet naar een morbide uitzending van Nickelodeon, maar naar een videoregistratie van een kunstwerk van Jeroen Doorenweerd. Voor zijn *SpongeBobsession* (2013) schilderde hij vierentwintig uur lang in het bijzijn van publiek met een met verf gevulde SpongeBob emmer die aan een touw was bevestigd en een gat in de bodem had. Door het touw te bewegen dirigeerde Doorenweerd de richting van de emmer - en dus de verf - en liet die vervolgens zijn eigen weg gaan. Traagzaam schommelt de emmer boven een stuk canvas dat Doorenweerd als een landschap over stoeien, tafels en de grond gedrapeerd heeft en dat hij steeds weer op een andere manier neerlegt. De verf vindt zijn weg op het doek en laat een spoor van de beweging achter. De eenvoud, herhaling, materialiteit en sensualiteit van de op het doek neerdalende verf is fascinerend en betoverend. De videobeelden van *SpongeBobsession* leggen de concentratie van het ogenschijnlijk simpele proces bloot en tonen het meditatieve karakter van de actie. De actualiteit van verf op een bepaald moment, op een bepaalde plek bij een bepaalde sfeer dringt zich op. En dat is precies wat Doorenweerd interesseert.

SpongeBob SquarePants swings back and forth on a rope. As he slowly drifts from left to right and back again, his eyes regard the viewer almost hypnotically. A trail of paint drips from his head. We're not watching a morbid Nickelodeon broadcast but a video recording of a work by Jeroen Doorenweerd. *SpongeBobsession* (2013) was made in a 24-hour painting session before an audience. A paint-filled SpongeBob bucket with a hole in the bottom hung from a rope. By moving the rope, Doorenweerd could direct the bucket and thereby the paint; then he let it take its own course. Slowly the bucket drifted over a piece of canvas draped over a landscape of chairs, tables and floor. Doorenweerd arranged the canvas differently each time. Thus the paint found its way onto the canvas, leaving a record of the artist's action. The simplicity, repetition, materiality and sensuality of paint falling onto canvas is fascinating and hypnotic. The video images of *SpongeBobsession* reveal the concentration involved in this apparently simple process and show the near-meditative character of the action. The particularity of paint at a given time, in a given place, and in a given atmosphere asserts itself. And this is exactly what interests Doorenweerd.

Jeroen Doorenweerd, *SpongeBobsession*, 2013

Jeroen Doorenweerd and
Koen Delaere
The Battle, 2012

Doorenweerd als schilder

Doorenweerd heeft vooral naam gemaakt als kunstenaar die grote sculpturen en landschapsopdrachten voor de openbare ruimte realiseert: een plein in Enschede, een park in de kop van Groningen of een Nationaal Brandweer Monument in Overijssel. De afgelopen jaren keert hij steeds vaker terug naar de discipline waarmee hij zich als student aan De Ateliers in de jaren tachtig intensief bezighield: schilderen.

In 2012 organiseerde Doorenweerd samen met collega kunstenaar en vriend Koen Delaere *The Battle* in het Centraal Museum in Utrecht. Het tentoonstellingsproject/evenement was niet zozeer een gevecht tussen twee kunstenaars - daar is Doorenweerd niet in geïnteresseerd - maar een gevecht tussen verf en de kunstenaar. Het concept was volgens Doorenweerd simpel:

Doorenweerd as a painter

Jeroen Doorenweerd made his name primarily with public sculptures and public landscape works: a square in Enschede, a park at the edge of Groningen, a national firefighters' monument in Overijssel. In recent years, however, he has increasingly returned to the discipline that consumed him as a student at De Ateliers in the 1980s: painting.

In 2012, Doorenweerd and his friend and fellow artist Koen Delaere staged *The Battle* at the Centraal Museum in Utrecht. This exhibition project-cum-event wasn't so much a fight between two artists - Doorenweerd isn't interested in such things - but

'beurtelings schilderen op wanden en plafond, zonder vooroverleg of einddoel, steeds over elkaars 'werk' heen een nieuwe laag, zonder aanzien des persoons.' De actie was een zoektocht naar de fluiditeit van de schilderkunst, hoe de geest van creatie je kan meenemen: 'We zijn allebei op zoek naar het punt waar controle het aflegt tegen de directe ervaring. Geen idee hoe dat uitpakt.' Het project toont Doorenweerds open houding, zijn overtuigende geloof in de kracht van creatie en zijn sterke belangstelling voor het proces en het moment. Die interesse blijkt ook uit projecten die volgden, waaronder *Zinging Tangerine* (2014) in de Vleeshal in Middelburg. Daar schilderden Delaere en Doorenweerd samen in één ruimte, bij wijze van een openbaar atelier. Onder het genot van muziek en drank voerden ze gesprekken, waren er heftige schildersessies en momenten van opperste

rather one between the artists and the paint. According to Doorenweerd, the concept was simple: "Taking turns painting on the walls and the ceiling, without any advance discussion or final goal, indiscriminately painting over each other's 'work'." The action was an exploration of the fluidity of painting and how the spirit of creation can consume you. "We're both looking for the point where control gives way to direct experience," he said. "Who knows what will happen." The project shows that Doorenweerd is an artist who maintains an open stance: convinced of the power of creation, he is deeply interested in the process and the moment. The same is apparent in subsequent

concentratie. Ze organiseerden activiteiten, zoals yogasessies, workshops, lezingen en muziekoptredens.

In *Zinging Tangerine Getting Overwhelmed* (2016) verbleef Doorenweerd samen met Delaere als artist-in-residence in Los Angeles. Doorenweerd nam grote lappen onbewerkt linnen die hij ter plekke aan het strand op de zachte ondergrond van het zand beschilderde wat leidde tot verstilde monumentale doeken met brede verfbanen. Ook hier speelt de interactie tussen kunstenaar, materiaal en omgeving de hoofdrol. De werken werden in 2017 tentoongesteld in museum De Pont in Tilburg in *The Holy Spirit*, een duotentoonstelling met Doorenweerds zoon, Mischa.

Jeroen Doorenweerd
Zinging Tangerine Getting Overwhelmed, 2016

projects, like *Zinging Tangerine* (2014) at the Vleeshal in Middelburg. Here, Delaere and Doorenweerd painted together in one room, open studio-style. With music and drinks flowing freely, they carried on conversations and engaged in intense painting sessions and moments of utmost concentration. They organised activities including yoga sessions, workshops, lectures and performances.

Doorenweerd painted *Zinging Tangerine Getting Overwhelmed* (2016) while he and Delaere were

Jeroen Doorenweerd and Koen Delaere
Zinging Tangerine, 2014

Doorenweerd maakte in de tuin van het museum nieuwe schilderijen waarmee hij de tentoonstelling steeds uitbreidde. Niet alleen de werken waren zo het resultaat van een gerichte schildersactie op een bepaald moment, maar ook de tentoonstelling zelf was steeds aan het moment onderhevig. Hoewel de projecten van Doorenweerd steeds heel persoonlijk, individueel en bijna meditatief zijn, vonden al zijn bovengenoemde schilderprojecten plaats in de (semi) openbare ruimte, alsof zijn kunst de blik van de toeschouwer nodig heeft om te bestaan.

artists-in-residence in Los Angeles. Doorenweerd brought big pieces of raw linen to the beach and painted them using the soft sand as a base; the result was quiet, monumental canvases covered in wide stripes of paint. Here, too, the interaction between the artist, the material and the environment is central. The works were exhibited in 2017 at the De Pont museum in Tilburg in *The Holy Spirit*, a dual exhibition by Doorenweerd and his son, Mischa. During the show's run, Doorenweerd steadily expanded it by making new paintings in the museum's garden. So not only the individual works but also the exhibition itself was the result of a specific painting action at a particular time. Although Doorenweerd's projects are always highly personal, individual, and almost meditative, the aforementioned projects all took place in public or semi-public space; it is as if this art needs the viewer's gaze in order to exist.

Jeroen Doorenweerd
Ultramarine Series, nr. 1, 2015
 Acrylic and oil on linen
 200 x 200 cm

nr. 6, 2015

nr. 7, 2016

nr. 8, 2016

nr. 10, 2016

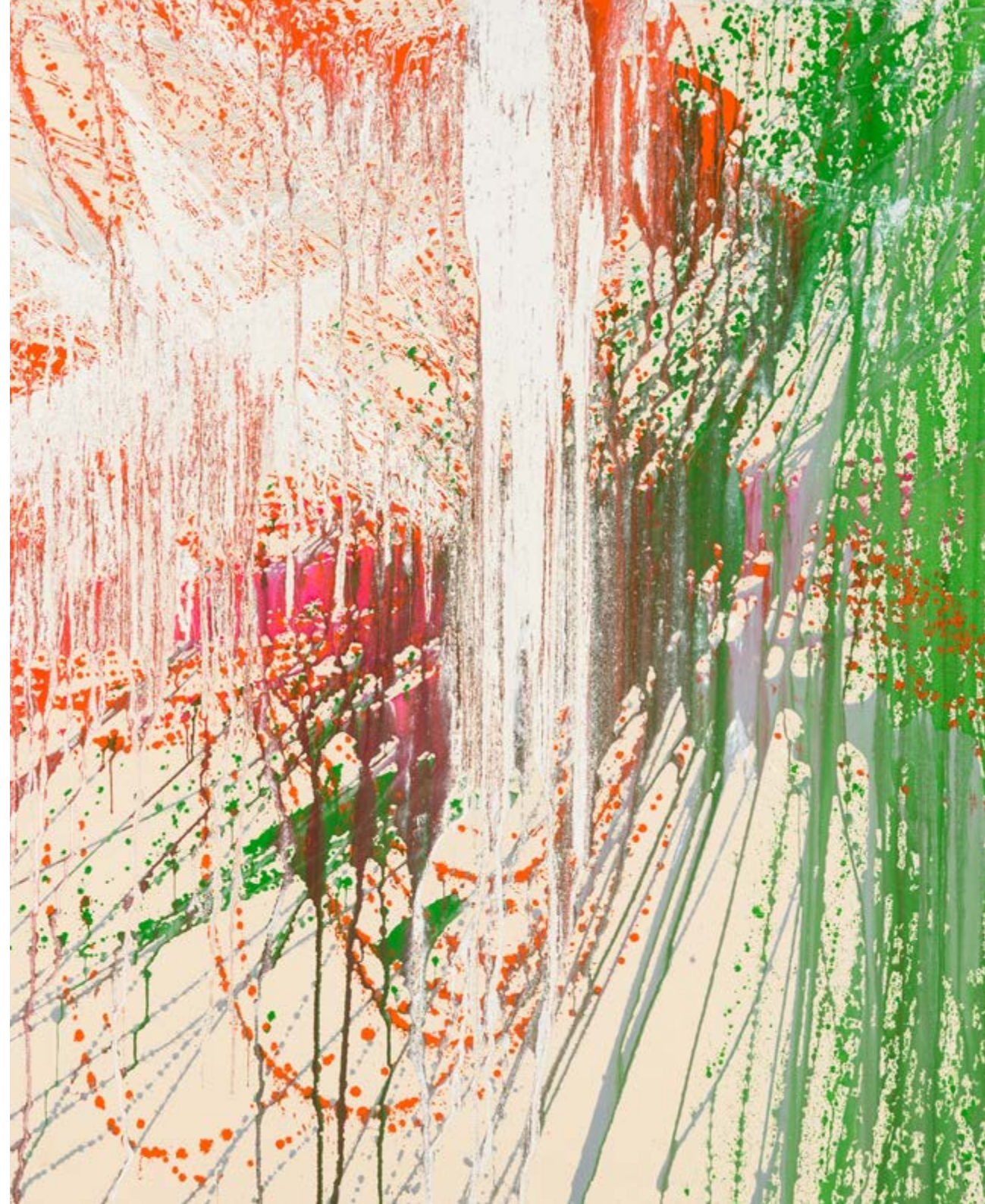

nr. 11, 2016

De series *Pinkorange* (2015) en *Ultramarine* (2015-2016) die in Parts Project tentoongesteld worden zijn daarentegen tot stand gekomen in de beslotenheid van zijn atelier. Ze tonen grote verwantschap met *SpongeBobsession*, want ze zijn ook gemaakt door middel van een met verf gevulde emmer die aan een touw hangt en die door handelingen van Doorenweerd in beweging wordt gezet. De schilderijen zijn het residu van de geconcentreerde actie, maar dragen in hun helderheid nog steeds energie uit. Hoe groot het belang van het proces voor Doorenweerd ook is, de schilderijen kunnen wel degelijk mislukken. Of het eindresultaat bevredigend en voor toeschouwers geschikt is, wordt bepaald door het niet te voorspellen samenspel van ondergrond, de gebruikte kleuren, de gemaakte bewegingen, de combinatie van soorten verf en de volgorde van opbrengen.

By contrast, *Pinkorange* (2015) and *Ultramarine* (2015-2016), the series exhibited at Parts Project, were created in the privacy of the studio, in sessions of deep concentration. They show a similarity with *SpongeBobsession*, having also been made with a paint-filled bucket hanging from a rope and set in motion by Doorenweerd's actions. The paintings are the residue of the action, yet in their brightness they exude their own energy. With process being so important to Doorenweerd, the paintings are not necessarily always successful. Whether or not the final result is satisfying and suitable for viewers depends on the unpredictable interplay of the base, the colours used, the movements made, the combination of types of paint and the order of application.

Jeroen Doorenweerd
detail *Pinkorange*, nr. 4, 2015

Gutai

In zijn hang naar de proceskant van het schilderen en in de speelsheid en energieke mentaliteit herkent Doorenweerd zich in het werk van de kunstenaarsgroep Gutai die in 1954 in Japan werd opgericht door onder andere Yoshihara Jirō (1905–1972). Yoshihara had als credo dat kunstenaars niets en niemand mochten imiteren en iets moesten doen wat nog nooit eerder gedaan was. Gutai is de Japanse term voor 'concreet' en dat geeft aan dat kunstenaars uit de groep op een heel directe manier kunst wilden maken, kunst die zich niet bezighield met de representatie van de werkelijkheid, maar waarin sprake was van een directe verhouding tussen de fysieke actie en het materiaal. De wens om vernieuwend bezig te zijn en de schilderkunst te bevrijden van alle kaders die er waren, of dat nu een museum, een doek, een spieraam, penseel of zelfs verf was, leidde tot werken waarin tijd en ruimte een belangrijke plek kregen. De kunstenaars gooiden met verf tegen een doek, baanden zich een weg door de modder, maakten schilderijen met automatisch rijden-de autootjes, schilderden met hun lichaam of presenteerden zich als een verfstreek in het theater.

De tentoonstellingen die Gutai organiseerde zoals de *Gutai Outdoor Art Exhibition* (veelal interactieve kunst tentoongesteld in een park) in 1956, *Gutai Art on Stage* (kunst in het theater) in 1957 en 1958 en het *International Sky Festival* in 1960 (kunst van kunstenaars van over de hele wereld op banners aan grote helium ballonnen) getuigen van de radicale experimenten. Gutai

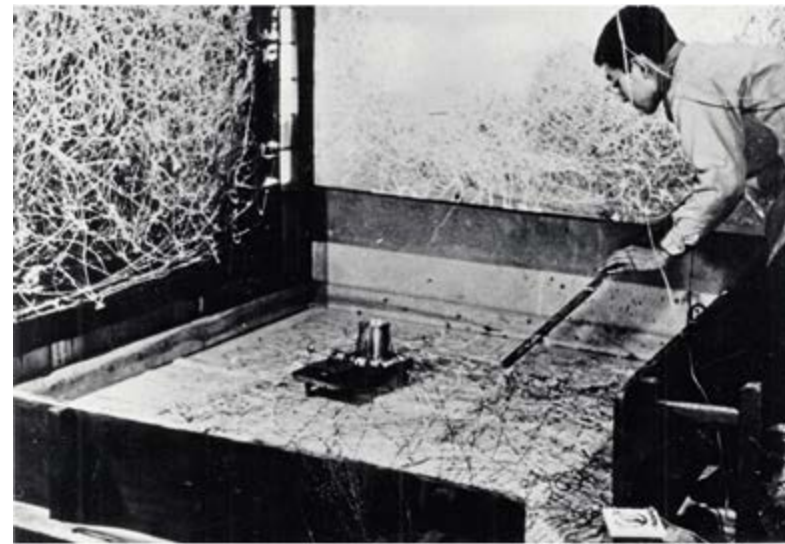
Gutai

With his penchant for the processual side of painting, his playfulness, and his energetic mentality, Doorenweerd has said he feels an affinity with the work of the Gutai group, founded in Japan in 1954 by artists including Yoshihara Jirō (1905–1972). Yoshihara's conviction was that an artist should imitate nothing and no one: he or she should do something that had never been done before. Gutai means "concrete" in Japanese, and these artists sought to make art in an extremely direct way. They wanted to produce art that was not concerned with representing reality but that emphasised a direct relationship between the artist's physical actions and his or her material. The desire to be innovative and to free painting from every existing framework – whether it was the museum, the canvas, the canvas stretcher, the brush or even the paint – resulted in works in which time and space played a central role. The artists threw paint at canvases, writhed in mud, made paintings using automatic toy cars and their own bodies, appeared on stage playing a stroke of paint.

Exhibitions like the *Gutai Outdoor Art Exhibition*, held in 1956 (made up largely of interactive art, shown in a park); *Gutai Art on Stage*, which

Shimamoto Shōzō painting by throwing glass bottles, 1956

Kanayama Akira painting with automatic toy car, ca. 1957

Shiraga Kazuo painting with his feet in his studio, 1956

Shiraga Kazuo, *Challenging Mud*, 1955

Shiraga Kazuo
Ultramodern Sanbaso, 1957

vervulde absoluut een voortrekkersrol in de introductie van happenings, performancekunst en conceptuele kunst wereldwijd.

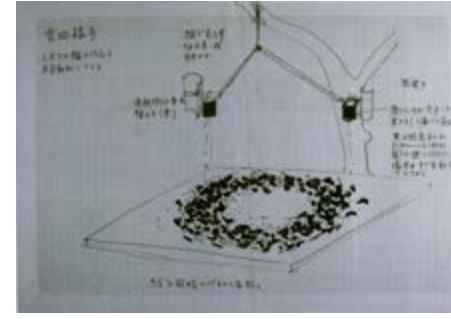
Schilderen en actie

Bij de kunstenaars Shiraga Kazuo (1924-2008) en Shimamoto Shōzō (1928-2013) zijn de lijfelijke beweging en actie de kern van hun schilderijen. Shiraga's meest bekende werk is ongetwijfeld *Challenging Mud* waarin hij halfnaakt door modder kruipt in wat het midden houdt tussen een performance, choreografie, moddergevecht en een expressieve uiting van schilderkunst of sculptuur. Zijn schilderijen schilderde hij met zijn voeten, zo het penseel uitbannend. Shimamoto smeedt grote flessen met daarin verf kapot op een doek. De werken van Kanayama Akira (1924-2006) vertegenwoordigen een andere houding tegenover schilderkunst die eveneens met actie geaard gaat, maar die veel minder lijfelijk en persoonlijk is: hij maakte schilderijen met een op afstand bestuurbare speelgoedauto. Yoshida Toshio (1928-1997) bracht de verf in zijn schilderijen aan met behulp van een gieter. Hij maakte in 1965

took place in 1957 and 1958 (in a theatre), and the *International Sky Festival* in 1960 (where works by artists from around the world were hung outdoors from huge helium balloons) bear witness to their radical experimentalism. Gutai were pioneers in introducing happenings, performance art and conceptual art around the world.

Painting and action

Bodily movement and action lie at the heart of the paintings of Shiraga Kazuo (1924-2008) and Shimamoto Shōzō (1928-2013). Shiraga's most famous work is indisputably *Challenging Mud*, a blend of performance, choreography, mud-wrestling, and expressive painting or sculpture that involved the artist crawling through mud half-naked. He made paintings using his feet: no brushes allowed. Shimamoto, for his part, smashed big bottles of

Yoshida Toshio
Semi-automatic Drip Circle (proposal), 1965

een plan voor een nieuw werk voor de Nul tentoonstelling in het Stedelijk Museum Amsterdam waarvoor Gutai kunstenaars waren uitgenodigd. Zijn *Semi-automatic Drip Circle* was een installatie van touw en twee emmers verf. Door kleine windschermen zou het werk in beweging gebracht worden en zouden de emmers verf op het onderliggende doek laten druppelen zonder de tussenkomst van de schilder. In *Gutai Art on Stage* stond de relatie van materiaal, schilderkunst, tijd en ruimte centraal. In 1957 voerde Shiraga daar zijn *Ultramodern Sanbaso* op. In een rood pak met wijde pijpen en een rode puntmuts danste hij over het podium alsof hij een rode golvende verfstreek voorstelt: verf en doek zijn niet eens meer nodig om een schilderij te maken. Kunstenaar Tanaka Atsuko (1932-2005) rekte in haar optreden tijdens *Gutai Art on Stage* het begrip schilderkunst verder op. Haar *Electric Dress*, een jurk bestaande uit tientallen gekleurde lampen en een wirwar aan snoeren, kan gezien worden als een expressionistisch schilderij dat zich uitstrekt in tijd en ruimte. Tanaka gaf net als andere Gutai kunstenaars uitdrukking aan de overtuiging die

paint onto his canvases. The works of Kanayama Akira (1924-2006) represent a different attitude toward painting that is similarly closely linked to action but is much less corporal and personal: he made paintings with a remote control mechanical toy car. Yoshida Toshio (1928-1997), meanwhile, applied paint using a watering can. In 1965, he proposed a new work for the Nul exhibition at Amsterdam's Stedelijk Museum, in which Gutai artists had been invited to participate. *Semi-Automatic Drip Circle* was a sort of installation involving rope and two buckets of paint. Small sails would have been used to set the work in motion, causing the buckets to drip paint onto the canvas without the artist's intervention. *Gutai Art on Stage* investigated the relationship between material, painting, time and space. There, in 1957, Shiraga performed *Ultramodern Sanbaso*. In a wide-legged red suit

Tanaka Atsuko wearing her *Electric Dress*, 1956

zo mooi werd verwoord in het manifest van de groep uit 1956: 'In those days we thought, and indeed still do think today, that the most important merits of abstract art lie in the fact that it has opened up the possibility to create a new, subjective shape of space, one which really deserves the name creation. We have decided to pursue the possibilities of pure and creative activity with great energy. We tried to combine human creative ability with the characteristics of the material in order to concretize the abstract space.'

De mogelijkheden die Gutai daarmee opende en de energie die zij in haar kunst heeft laten

and a conical red hat, he danced across the stage in imitation of a wavy stroke of paint, to show that you didn't need paint or canvas to make a painting. And Tanaka Atsuko (1932–2005) stretched the concept of painting even further in her performance for *Gutai Art on Stage*. *Electric Dress*, a garment made up of dozens of coloured lights and a tangle of wires, can be viewed as an expressionist painting that extended outward in time and space. Tanaka, like other Gutai artists, was expressing the conviction that was so well articulated in the group's 1956 manifesto: "In those days we thought, and indeed still do think today, that the most important merits of abstract art lie in the fact that it has opened up the possibility to create a new, subjective shape of space, one which really deserves the name creation. We have decided to pursue the possibilities of pure and creative activity with great energy. We tried to combine human creative ability with the characteristics of the material in order to concretize the abstract space."

The possibilities Gutai opened up and the energy they unleashed through their art remain relevant today. And though the urge to overhaul and

stromen zijn nog steeds relevant. En hoewel er vandaag de dag geen noodzaak meer is om de schilderkunst te vernieuwen en op te rekken zoals dat het geval was in de jaren vijftig, blijft de individuele relatie tussen kunstenaar, materiaal, tijd en ruimte nog steeds een gebied van grote interesse voor vele kunstenaars onder wie Dooreenweerd. Een artistiek verwantschap door decennia en landsgrenzen heen.

expand the art of painting that existed in the 1950s no longer makes itself felt today, the individual relationship between the artist, material, time and space remains an area of vital interest for many artists, including Dooreenweerd. They share an artistic kinship that crosses national borders and decades.

Murakami Saburō, *Passing Through*, 1955

ADDRESS

Parts Project
Toussaintkade 49
2513 CL Den Haag
+31 (0)70 - 449 29 61
+31 (0)6 - 28 90 06 91
info@partsproject.nl
www.partsproject.nl

OPENING HOURS

Thursday - Saturday 12.00 - 17.00
Sunday 13.00 - 17.00

Brochure published in conjunction with the exhibition
Jeroen Doorenweerd meets Gutai at Parts Project,
The Hague, 3 September - 29 October 2017.

Text

Judith de Bruijn

Translation

Laura Martz

Design

Loes Schepens

Photographic credits

All photos Jeroen Doorenweerd: Peter Cox
All Gutai photos: copyrights through Osaka City Museum
of Modern Art

Print

Edauw + Johannissen

Many thanks to

Osaka City Museum of Modern Art, Hitomi Matsuyama,
Jeroen Doorenweerd, Boris Vervoordt, Antoine de Werd,
West Den Haag

West

Cover

Jeroen Doorenweerd and Koen Delaere
The Battle, 2012

